

Escac al xalet Tarrús

Rosa Maria Gil Tort

Temps enrere a Girona, més enllà de la via del tren de Sant Feliu, entre els actuals carrers d'Emili Grahit i Caldes de Montbui s'estenia una fèrtil plana ocupada per hortes, casetes d'estiueig i algun taller menestral. En aquest trapezi conegut com Palau Petit, l'arquitecte Ricard Giralt Casadesús va assajar-hi, sense èxit, un model de ciutat moderna amb carrers de poca amplada i solars proporcionats, en sintonia amb els postulats de l'urbanisme més innovador a nivell europeu.

Malgrat la no-realització de l'Eixample de Palau Petit (1924), durant el primer terç del segle XX aquests solars s'ocuparen amb casetes de façana plana al carrer i horts i jardins a la part posterior, seguint un tipus arquitectònic més semblant a la ciutat jardí que no pas als habitatges del centre de Girona. Les cases menestrals s'alternaven amb segones residències per a la Girona benestant, que veia en aquells confins de la ciutat un bon escenari per a l'estiueig, abans de l'arribada de l'automòbil i la Costa Brava. A poc a poc, una retícula de carrers d'una amplada d'entre 7 i 10 metres sorgiren de forma perpendicular a l'eix que marcava el carrer de la Rutlla, fins a arribar al terme municipal de Palau-sacosta. Algunes de les cases foren projectades per arquitectes com Josep Claret Rubira. És el cas del xalet Tarrús (1935), al número 137 del carrer de la Rutlla.

Durant més de cinquanta anys, el desenvolupament urbà d'aquella zona va seguir el ritme pausat d'un creixement natural, que és el mateix que dir que el barri mantenia l'encant a escala humana del seu origen. A partir d'aleshores, però, la pressió urbanística i els successius plans urbanístics aprovats van convertir les casetes de Palau Petit en moneda de canvi immobiliària. No és casualitat que fos en la tardana data de 1995 que el xalet Tarrús, amenaçat d'enderroc com tants dels seus contemporanis, va ser declarat bé cultural d'interès local. La declaració va coincidir amb una certa tendència a reconèixer i valorar l'arquitectura del moviment modern, el racionalisme, com a símbol d'un moment cultural de ressonàncies republicanes, oblidat o difús per a la majoria. Mentrestant, a la fèrtil plana de Palau Petit es produïa un espectacular canvi de paisatge i les casetes de planta baixa eren substituïdes per blocs plurifamiliars de fins a sis pisos d'alçada, seguint la normativa de planejament que, metre a metre, anava minant el teixit urbà del barri, el que en realitat explicava la història singular de cases com el xalet Tarrús i les seves contemporànies. Les singularitats, però, no sempre són bones, i amb la decisió de «protegir» el xalet se'l va salvar de l'enderroc previsible però es va negligir la custòdia de la seva viabilitat com a element patrimonial. Avui és fàcil

lamentar la poca dignificació de l'immoble, la manca d'iniciatives públiques per rehabilitar-lo com a equipament social del nou barri, d'agombolar la casa amb un entorn idoni, més esponjat, d'acord amb el seu origen. Per part dels propietaris de la casa la seva catalogació tenia un caire de condemna en un entorn que no acompanyava, i així ho varen manifestar en el recurs que varen presentar en la revisió del Pla general d'ordenació urbana de 2002, apel·lant a la condició de «limitació singular del planejament» que havia recaigut sobre el xalet. L'esmentat recurs va restar sense resoldre, i ara una sentència del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya condemna l'Ajuntament de Girona a pagar 2,3 milions d'euros als propietaris d'un immoble del qual no han tingut cura i que han deixat degradar fins a l'estat ruïnós en què es troba. La quantia de la indemnització resulta de calcular la mitjana de les volumetries edificades en l'illa on està ubicada la casa, per compensar el diferencial d'aprofitament propiciat pel planejament. Parlant en llenguatge immobiliari, la indemnització equival a 1.306 m² d'immoble construït. Encabir 1.306 m² en la parcel·la de Rutlla 137 només té la seva traducció física bé en l'enderroc del xalet bé en la construcció adossada al seu darrere d'un bloc de sis pisos d'alçada i un annex de dos més per aconseguir fer les paus amb la propietat. Aquesta solució malabar passa, però, per seccionar un element protegit i catalogat, i salvar-ne tan sols la façana i una petita part del jardí. No hi ha una solució bona per a cap de les parts. I mentrestant, els valors patrimonials que ens donen identitat com a comunitat ciutadana restaran amenaçats per la seva intangibilitat, que tan malament s'avé amb les dinàmiques de la política i els diners. 🏠